
Forenede Nationer

Konvention om Barnets Rettigheder

Distribution: Generelt
26. oktober 2017Original: Engelsk

FN's Børnekomité**Konkluderende bemærkninger til Danmarks femte periodiske beretning*****I. Indledning**

1. Komitéen behandlede Danmarks femte periodiske beretning (CRC/C/DNK/5) på sine 2230. og 2231. møder (jf. CRC/C/SR.2230 og 2231), der blev afholdt den 15. september, og vedtog disse konkluderende bemærkninger på sit 2251. møde, der blev afholdt den 29. september 2017.

2. Komitéen hilser indsendelsen af den femte periodiske beretning fra deltagerstaten og de skriftlige svar til list of issues, der muliggjorde en bedre forståelse af situationen angående børns rettigheder i deltagerstaten, velkommen (CRC/C/DNK/Q/5/Add. 1), Komitéen udtrykker sin påskønnelse af den konstruktive dialog, der er ført med den tværsektorielle delegation fra deltagerstaten.

II. Opfølgende skridt, der er taget, og fremskridt opnået af deltagerstaten

3. Komitéen hilser de fremskridt velkommen, der er opnået af deltagerstaten på forskellige områder, herunder ratificering af eller tiltrædelse af internationale instrumenter, især ratificeringen af den valgfri protokol til FN's Konvention om Barnets Rettigheder om en procedure for henvendelser, og tilbagetrækningen af erklæringen om territorial udelukkelse af Færøerne og Grønland fremsat i forbindelse med ratificeringen af den valgfri protokol til FN's Konventionen om Barnets Rettigheder om salg af børn, børneprostitution og børnepornografi. Komitéen noterer sig også med tilfredshed de lovgivningsmæssige, institutionelle og politiske foranstaltninger, der er indført for at implementere konventionen, især ændringen af retsplejeloven, der udvider brugen af videoafhøringer af børn i retssager; ændringen i forældreansvarsloven fra 2014, der sikrer, at statsforvaltningen har pligt til at høre barnets synspunkter i sager om børns velfærd; ændringen i straffeloven, der hæver strafferammerne for voldtægt og seksuelle handlinger med et barn under den seksuelle lavalder, når der anvendes fysisk eller psykologisk overlegenhed, samt de tiltag, der blev iværksat den 18. december 2016 og den 3. februar 2017 (jf. CRC/C/DNK/Q/5/Add. 1, pkt. 69-70), og den nationale strategi mod æresrelaterede konflikter fra 2012;

---

* Godkendt af Komitéen på den 76. samling (11.-29. september 2017).

oprettelsen af Rigspolitiets Nationale Cyber Crime Center (NC3) i 2014; Naalakkersuisuts strategi og handlingsplan mod vold 2014-2017 (Grønland); og den nationale plan for at forebygge vold i forhold og nære relationer fra 2011 (Færøerne).

III. Hovedområder for bekymring og anbefalinger

4. Komitéen minder deltagerstaten om, at rettighederne i konventionen er uløseligt forbundne og gensidigt afhængige og understreger vigtigheden af alle anbefalinger, der er indeholdt i disse konkluderende bemærkninger. Komitéen ønsker at henlede deltagerstatens opmærksomhed på anbefalingerne vedrørende de følgende områder, hvor det er nødvendigt at træffe hasteforanstaltninger: Seksuelt misbrug og udnyttelse (pkt. 21); børn, som er afskåret fra deres familiemæssige omgivelser (pkt. 27); børn med handicap (pkt. 29); levestandard (pkt. 35); asylansøgende børn (pkt. 40) og uledsagede børn (pkt. 42).

A. Generelle skridt til implementering (artikel 4, 42 og 44 stk. 6)

Forbehold

5. På baggrund af Wiener-erklæringen og handlingsprogrammet, som godkendt på Verdenskonferencen om Menneskerettigheder i 1993 (A/CONF.157/23), gentager komitéen sine tidligere anbefalinger (jf. CRC/C/DNK/CO/4, stk. 9) og anbefaler, at deltagerstaten overvejer at trække det forbehold, der er taget i forhold til artikel 40, stk. 2, litra b i konventionen, tilbage.

Konventionens status

6. Komitéen anbefaler, at deltagerstaten tager skridt til udtrykkeligt og fuldt ud at inkorporere alle bestemmelserne i konventionen og dens valgfrie protokoller i national lovgivning for at fremme disses anvendelse ved domstolene og hos administrative, beslutningstagende myndigheder.

Lovgivning

7. Samtidig med, at deltagerstatens forklaring om at børns rettigheder integreres som følge af sektoransvarsprincippet, noteres, er komitéen bekymret for, at dette er utilstrækkeligt, hvad angår retssikkerhed og ansvarlighed, og med henvisning til sine tidligere anbefalinger (jf. CRC/C/DNK/CO/4 stk. 13) anbefaler komitéen derfor, at deltagerstaten, herunder myndighederne i Grønland og Færøerne:

(a) Træffer alle nødvendige foranstaltninger til at sikre, at lovgivning og administrative forskrifter indenfor hele deltagerstatens område fuldt ud stemmer overens med principperne og bestemmelserne i konventionen og de to valgfrie protokoller,

(b) Vurderer udkast til lovgivning i rette tid og undersøger, hvordan lovgivningen påvirker børn,

(c) Overvejer at udarbejde omfattende rettighedsbaseret lovgivning om børn, som omfatter alle rettighederne i konventionen.

Samlet politik og strategi

8. Komitéen anbefaler, at deltagerstaten:

- (a) Udvikler en samlet politik og harmoniseret strategi med henblik på fuld implementering af konventionen,
- (b) Sikrer, at en sådan samlet politik og strategi baseres på rettigheder og er en integreret del af national udviklingsplanlægning samt tager fuldt hensyn til de forskellige regionale sammenhænge, især i områderne i Grønland og på Færøerne,
- (c) I den harmoniserede strategi medtager konkrete tidsbegrænsede og målbare mål med henblik på effektivt at kunne overvåge opnåede fremskridt for alle børns nydelse af alle rettigheder og kobler dem til nationale, sektorspecifikke og kommunale strategier samt budgetter for at sikre passende tildeling af de økonomiske, menneskelige og tekniske ressourcer, der kræves til implementering deraf.

Koordinering

9. Komitéen noterer sig deltagerstatens redegørelse om sektorsansvar hvad angår gennemførelsen af børns rettigheder. Komitéen minder dog deltagerstaten om, at af hensyn til en samlet, struktureret og overvåget implementering af alle børns rettigheder er det vigtigt at nedsætte et koordinerende organ, som har hovedansvaret for at organisere, koordinere og evaluere implementeringen på sektormæssigt niveau af alle konventionens aspekter, tilhørende strategier og handlingsplaner for børn. Den foreslår derfor, at deltagerstaten overvejer et sådant enkelt koordinerende organ på et højt interministerielt niveau.

Tildeling af ressourcer

10. I lyset af nylige besparelser, herunder blandt andet en reduktion på 5 pct. af børneydelser, som vil få en potentielt negativ indvirkning på implementeringen af de i konventionen indeholdte rettigheder, især for børn fra familier med lav indkomst, anbefaler komitéen med henvisning til dens generelle bemærkning nr. 19 (2016) om offentlig budgettering til realisering af børns rettigheder, at deltagerstaten afstår fra at gennemføre yderligere nedskæringer uden først at have udført en vurdering af den indvirkning, som økonomiske stramminger ville have på områder, der er direkte og indirekte forbundet med børns rettigheder, og ophæver de skridt, som har en negativ effekt, snarest muligt.

Dataindsamling

11. Komitéen opfordrer deltagerstaten til at styrke statistiske systemer og analyser vedrørende implementering af konventionen på Færøerne og i Grønland og at sikre, at data indsamles systematisk og anvendes til at belyse politikker og programmer i relation til fattigdom, vold og misbrug. Overordnet anbefaler den, at deltagerstaten fortsætter med at styrke sin evne til systematisk indsamling og analyse af data, fordelt på blandt andet alder,

---

køn og etnisk baggrund på alle områder, der er omfattet af konventionen og i hele deltagerstaten.

B. Generelle principper (artikel 2, 3, 6 og 12)

Ikke-diskrimination

12. Komitéen bemærker, at diskrimination generelt er forbudt ved lov, men anbefaler, at deltagerstaten:

(a) Sikrer, at alle børn, herunder kostskoleelever eller udenlandske børn, der går på en midlertidig uddannelsesinstitution, har adgang til det almindelige uddannelsessystem i overensstemmelse med folkeskoleloven,

(b) I lyset af at diskrimination, der bygger på handicap eller seksuel orientering, alene er forbudt i relation til ansættelser, vedtager særskilt lovgivning mod diskrimination, som udtrykkeligt forbyder diskrimination på alle områder mod børn med handicap og børn, som er lesbiske, homoseksuelle, biseksuelle, transseksuelle og interkønnede.

(c) Fortsætter med at tage opmærksomhedsskabende skridt til at bekæmpe alle former for diskrimination mod børn fra etniske minoriteter, børn der søger asyl, er flygtninge eller romaer, børn med handicap og børn, som er lesbiske, homoseksuelle, biseksuelle, transseksuelle og interkønnede.

Respekt for barnets synspunkter

13. Mens det med tilfredshed bemærkes, at meget relevant lovgivning har styrket børns deltagelse i forhold til beslutningstagning, anbefaler komitéen med henvisning til dens generelle bemærkning nr. 12 (2009) om retten til, at barnet bliver hørt, at deltagerstaten sikrer, at lovgivning, der anerkender barnets ret til at blive hørt, gælder for beslutningstagning på alle uddannelsesniveauer, herunder især på private grundskoler og mellemste klassetrin, og at også disse skoler forpligtes til at overholde forvaltningsloven hvad angår høring af de berørte parter.

14. Komitéen anbefaler, at deltagerstaten sikrer, at der altid og i tilstrækkelig grad tages hensyn til børns synspunkter i aftaler om forældremyndighed, således at børnene bedre beskyttes mod de negative konsekvenser af deres forældres skilsmisse eller separation.

C. Borgerrettigheder og friheder (artikel 7, 8 og 13-17)

Nationalitet

15. Komitéen opfordrer deltagerstaten til at sørge for automatisk tildeling af statsborgerskab til alle børn, der er født i Danmark, og som ellers ville være statsløse.

Retten til at kende og blive passet af forældrene

16. Komitéen anbefaler, at deltagerstaten sikrer, at børn, der er blevet adskilt fra deres forældre af hensyn til barnets tarv, eller er blevet bortadopteret, i videst muligt omfang har ret til at kende deres herkomst, hvis

de ønsker det.

D. Vold mod børn (artikel 19, 24 stk. 3, 28 stk. 2, 34, 37a og 39)

Tortur og grusom eller nedværdigende behandling eller straf

17. Mens det noteres, at brugen af isolationsfængsling, baseret på domstolsafgørelser, af børn i varetægtsfængsel er aftagende, opfordrer komitéen deltagerstaten til at afskaffe dette.

Fysisk afstraffelse

18. Mens det noteres med tilfredshed, at fysisk afstraffelse er ulovlig, henleder komitéen, i lyset af de rapporter der hævder, at vold mod børn i familien stadig sker, deltagerstatens opmærksomhed på dens generelle bemærkning nr. 8 (2006) om barnets ret til beskyttelse mod fysisk afstraffelse og andre grusomme eller nedværdigende former for straf og anbefaler, at deltagerstaten:

- (a) Styrker sin indsats for at øge opmærksomheden på, at vold mod børn, herunder fysisk afstraffelse, er ulovligt, og i tilstrækkelig grad implementerer dette forbud og i samarbejde med medierne og undervisningssektoren sikrer, at børn informeres om deres rettigheder til at være fri for vold,
- (b) Fremmer positive, ikke-voldelige og deltagende former for børneopdragelse og disciplin og yder støtte til forældre, der har problemer med disse pligter.

Misbrug og vanrøgt

19. Komitéen anbefaler, at deltagerstaten:

- (a) Hvor det er nødvendigt, øger kommunernes evne til at opspore tilfælde af misbrug af børn og straks og tilstrækkeligt at tage hånd om børneofre,
- (b) Yderligere styrker opmærksomhedsskabende og uddannelsesmæssige programmer – herunder kampagner – med deltagelse af børn og formulerer en samlet strategi til at forhindre og bekæmpe misbrug af børn,
- (c) Yder al den nødvendige støtte til forældre, der er i risiko for at vanrøgte deres børn, især med fokus på situationen i Grønland.

Seksuel udnyttelse og misbrug

20. Mens de tiltag, som deltagerstaten har taget for at forhindre seksuelt misbrug, herunder online seksuelt misbrug, yde rehabilitering til ofre og straffe gerningsmænd i tilstrækkelig grad, hilses velkommen, noterer komitéen sig med alvorlig bekymring, at seksuelt misbrug af børn, herunder online seksuelt misbrug, er udbredt, med særlige høje forekomster i Grønland, samt at:

- (a) Børn, der afgiver vidneforklaring i retten i sager om seksuelt misbrug, fortsat udsættes for ventetider,

- (b) Fagfolk, der arbejder med eller yder service til børn, er ikke særskilt uddannet i at genkende seksuelt misbrug af børn,
- (c) Tilgængelige oplysninger på grønlandsk til børn, om hvordan seksuelt misbrug indberettes findes ikke i tilstrækkeligt omfang.

21. Komitéen opfordrer deltagerstaten til at øge sine bestræbelser for at bekæmpe seksuel udnyttelse og misbrug og anbefaler, at der iværksættes særlige foranstaltninger til at bekæmpe situationen i Grønland, hvor seksuel udnyttelse og misbrug af børn angiveligt er særlig høj. Den anbefaler også, at deltagerstaten:

- (a) Fremskynder retssager om seksuelt misbrug, der omfatter børneofre, for at nedsætte ventetiderne, når de skal afgive vidneforklaring, og yderligere udvider brugen af videoafhøring af børneofre i sager om seksuelt misbrug,
- (b) Fortsætter udviklingen af programmer og politikker til forebyggelse, rehabilitering og social reintegration af børneofre ved blandt andet at øge antallet af børnehuse, idet disse udgør et meget vellykket initiativ,
- (c) Sikrer, at fagfolk der arbejder, interagerer eller yder tjenester til børn, særligt uddannes i at identificere sager med seksuelt misbrug af børn,
- (d) Tager omgående skridt til at sikre, at der er tilgængelige oplysninger til rådighed på alle niveauer i skolesystemet og i medierne til børn, herunder på grønlandsk og færøsk, om indberetning af seksuelt misbrug.

Kønsbaseret vold

22. I lyset af resultaterne fra en EU-undersøgelse i 2014, som viste at 46 % af kvinder i Danmark havde oplevet en form for fysisk, seksuel eller psykologisk vold før det fyldte 15. år, og med henvisning til den generelle bemærkning nr. 13 (2011) om barnets ret til frihed for alle former for vold og delmål 5.2 i verdensmålene for bæredygtig udvikling om at eliminere vold mod alle kvinder og piger, herunder seksuel udnyttelse og andre former for udnyttelse, anbefaler komitéen, at deltagerstaten:

- (a) Iværksætter tilstrækkeligt med opmærksomhedsskabende foranstaltninger, i samarbejde med medierne og uddannelsessektoren, målrettet mod offentligheden i almindelighed for at fremme positiv, ikkevoldelig adfærd og at afvikle alle forestillinger om kvinders og pigers underlegenhed,
- (b) Indfører obligatoriske elementer på alle niveauer i skolernes undervisningsplaner om det uacceptable i vold mod kvinder og piger.

Mobning

23. Komitéen anbefaler, at deltagerstaten fortsætter med at implementere den nationale handlingsplan vedrørende antimobning og skaber opmærksomhed om de skadelige effekter af mobning, med særlig fokus på mobning på internettet og om, hvordan børn kan beskytte sig mod sidstnævnte. Obligatoriske elementer bør indføres i skolernes undervisningsplaner på alle niveauer i skolesystemet om accept af

forskellighed, færdigheder i konfliktløsning og kritisk og sikker brug af internettet, og lærernes og skolepersonalets kompetencer bør styrkes yderligere i den henseende. Den anbefaler ligeledes, at skoler afholder særlige oplysningsmøder for forældre om disse emner.

Skadelig praksis

24. I lyset af de nuværende kirurgiske indgreb på interkønnede børn anbefaler komitéen, at deltagerstaten:

- (a) Sikrer, at ingen gøres til genstand for unødvendig medicinsk eller kirurgisk behandling i spædbarnsalderen eller i barndommen, garanterer kropslig integritet, autonomi og selvbestemmelse for de pågældende børn og yder familier med interkønnede børn tilstrækkelig rådgivning og støtte,
- (b) Udvikler og implementerer en sundhedsprotokol baseret på børns rettigheder for interkønnede børn, som anfører de procedurer og trin, der skal følges af sundhedspersonale,
- (c) Undersøger tilfælde af kirurgisk og anden medicinsk behandling af interkønnede børn uden deres informerede samtykke og vedtager lovbestemmelser, der giver mulighed for, at de børn, der er ofre for denne behandling kan få genoprejsning, herunder passende kompensation,
- (d) Uddanner og træner læger og psykologer i rækkevidden af seksuelle og relaterede biologiske og fysiske forskelle og om konsekvenserne af unødvendige kirurgiske og andre medicinske indgreb på interkønnede børn.

Rådgivningstjenester

25. Selv om tilgængeligheden af rådgivningstjenester til børn i Danmark, i Grønland og på Færøerne hilses velkommen, anbefaler komitéen, at deltagerstaten institutionaliserer rådgivningstjenesterne, udvider deres tilgængelighed til 24 timer og tilfører de nødvendige menneskelige, økonomiske og tekniske ressourcer for, at de fungerer effektivt.

E. Familiemæssige omgivelser og alternativ pleje (artikel 5, 9-11, 18 stk. 1 og 2, 20-21, 25 og 27 stk. 4)

Børn afskåret fra familiemæssige omgivelser

26. Mens det noteres med tilfredshed, at deltagerstaten tildeler betydelige ressourcer til forebyggende foranstaltninger for at undgå anbringelse af børn uden for hjemmet, og at der er sket en stigning i antallet af børn, der bor hos plejefamilier, når de ikke kan være hos deres familier, er komitéen dog bekymret for, at:

- (a) Mange børn, der ikke kan være hos deres familie, fortsat anbringes på opholdssteder og døgninstitutioner, især børn med handicap,
- (b) Børn, der anbringes på opholdssteder og døgninstitutioner, ofte er nødt til at flytte fra en institution til en anden,
- (c) Ifølge en ny undersøgelse har Københavns Kommune truffet visse

---

afgørelser om anbringelse af børn uden for hjemmet uden retligt grundlag, uden partshøring, uden at give klagevejledninger, uden en vurdering af barnets ret til kontakt og uden en handleplan for barnet, og at en sådan dårlig forvaltning i forhold til at anbringe børn uden for hjemmet efter det angivne også finder sted i andre kommuner,

- (d) Børn ikke høres i tilstrækkelig grad i sager om anbringelse uden for hjemmet, herunder i Grønland,
- (e) Levevilkårene på opholdssteder og døgninstitutioner ikke nødvendigvis altid er i overensstemmelse med konventionen,
- (f) Selv om personalets anvendelse af magt på opholdssteder og døgninstitutioner kun må bruges undtagelsesvist, er det ikke fuldstændigt begrænset i praksis, og de børn, mod hvem magt anvendes i plejefamilier, har ingen adgang til klageordninger.

27. Komitéen gør deltagerstaten opmærksom på FN's retningslinjer for alternativ anbringelse af børn (jf. Generalforsamlingens beslutning 64/142, bilag), og anbefaler, at deltagerstaten:

- (a) Yderligere støtter og gør familiebaseret pleje mulig og styrker familieplejesystemet uden for hjemmet for børn, der ikke kan være hos deres familier med henblik på at reducere disses institutionalisering og med særligt henblik på børn med handicap,
- (b) Sikrer, at børn på opholdssteder og i døgninstitutioner ikke ofte flyttes fra en institution til en anden,
- (c) Øger kommunernes kapacitet til at implementere sikkerhedsforanstaltningerne og kriterierne til at afgøre, om et barn bør anbringes i alternativ pleje,
- (d) Sikrer, at børn har muligheden for at blive hørt i disse sager, og at deres synspunkter tillægges passende vægt, herunder i Grønland,
- (e) Sikrer, at tilstrækkelige menneskelige, tekniske og økonomiske ressourcer allokeres til relevante tjenester til beskyttelse af børn og alternative omsorgscentre i hver kommune for at sikre en passende levestandard til børnene, fjerne eventuelle hindringer for deres positive udvikling, såsom overbelægning, og fremme deres rehabilitering og børns sociale reintegration i det videst mulige omfang,
- (f) Strammer regler for brug af magt og uddanner personalet på anbringelsessteder i tilstrækkelig grad og opretter anonyme og tilgængelige klagesystemer i institutioner, såsom lukkede klagebokse, så børn, der bor på disse anbringelsessteder, bliver i stand til at indberette overdreven brug af magt eller andre former for overgreb,
- (g) Øger antallet af regelmæssige, uafhængige og uanmeldte tilsyn af enhver form for institutioner og plejeboliger og sikrer periodisk opfølgning på anbringelser af børn i pleje uden for hjemmet og i institutioner, og føre tilsyn med kvaliteten af omsorgen der ydes, herunder sørger for tilgængelige kanaler til underretning, tilsyn samt hjælp og støtte til børn udsat for

overgreb.

F. Handicap, grundlæggende sundhed og velfærd (artikel 6, 18 stk. 3, 23-24, 26, 27 stk. 1 til 3, og 33)

Børn med handicap

28. Komitéen bemærker med bekymring, at:

- (a) Tvungen behandling og personalets anvendelse af fiksering på institutioner fortsat er lovligt i henhold til deltagerstatens lovgivning,
- (b) Aktuelle økonomiske stramninger har medført en relativ nedsættelse af støtten til handicaprelaterede ekstraomkostninger, hvilket også kan påvirke børn med handicap,
- (c) Uddannelse er ikke tilstrækkelig inkluderende, og andelen af børn med handicap i folkeskolen, der tager de afsluttende eksaminer, og dem, der går i gymnasiet, ligger betydeligt under de tilsvarende tal for børn uden handicap,
- (d) Offentlige anlæg, herunder skoler, er ikke altid fuldt ud tilgængelige,
- (e) Visse grupper af døve, især døvfødte børn som har Cochlear Implant, forhindres angiveligt i at lære og kommunikere på Dansk Tegnsprog, som det for nylig med bekymring blev bemærket af FN's Handicapkomité (jf. CRPD/C/DNK/CO/1, stk. 44).

29. Under henvisning til den generelle bemærkning nr. 9 (2006) om rettigheder for børn med handicap opfordrer komitéen deltagerstaten til at vedtage en menneskerettighedsbaseret tilgang til handicap, indføre en omfattende strategi for inklusion af børn med handicap og

- (a) Sikrer, at børn med handicap, herunder børn med psykosociale og/eller intellektuelle handicap, under ingen omstændigheder tvangsindlægges på hospital eller institution, men ydes hjælp i et lokalt plejetilbud, og sikrer, at de børn, der bor på en institution eller et psykiatrisk hospital, under ingen omstændigheder udsættes for overdreven brug af fiksering, indtil dette mål er nået;
- (b) Forpligter sig til ikke at foretage yderligere budgetnedskæringer, som måtte krænke rettighederne for børn med handicap,
- (c) Yderligere øger omfattende indsatser for at udvikle inkluderende uddannelse, prioriterer inkluderende undervisning frem for at placere børn på specialinstitutioner og i specialklasser og uddanne og tildele integrerede klasser speciallærere i overensstemmelse hermed, hvor de yder individuel støtte og den nødvendige opmærksomhed til børn med indlæringsvanskeligheder med henblik på at øge antallet af børn med handicap, der tager en afsluttende eksamen fra skolen til samme niveauantal som jævnaldrende uden handicap.
- (d) Yderligere øger tilgængeligheden til offentlige anlæg, herunder skoler,
- (e) I tråd med anbefalingen fra FN's Handicapkomité (jf.

CRPD/C/DNK/CO/1, stk. 45), at anerkende rettigheden for alle døve børn til at have mulighed for at lære og kommunikere på tegnsprog på dansk, uanset hvilken lægelig behandling, de har modtaget.

(f) Hurtigt vedtager de retningslinjer, som p.t. er under udarbejdelse, for forebyggelse og opdagelse af vold og seksuelt misbrug af børn og unge mennesker med eller uden handicap.

Mental sundhed

30. Komitéen anbefaler, at deltagerstaten:

(a) Øger indsatsen over for spiseforstyrrelser, der synes at være særligt udbredt blandt piger, via blandt andet opmærksomhedsskabende tiltag og kampagner på skoler og også opfordrer medierne, herunder sociale medier, til at deltage i disse opmærksomhedsskabende kampagner:

(b) Sikrer, at adgang til psykologisk hjælp ikke er afhængig af en families økonomiske midler,

(c) Sikrer, at alle fagfolk, der arbejder med børn, er uddannet i at identificere og tage hånd om tidlige selvmordstendenser og psykiske problemer, med særligt fokus på situationen i Grønland, hvor antallet af børn, der har forsøgt selvmord, efter det oplyste er relativt højt.

(d) Sikrer, at beskyttelsesforanstaltningerne i psykiatriloven også gælder for børn under 15,

(e) Sikrer, at diagnosen for børn, der behandles for forstyrrelser af opmærksomhed, aktivitet og impulsivitet, udføres meget omhyggeligt, at forskning om de grundliggende årsager til disse lidelser udføres, at medicin ordineres som en sidste udvej og kun efter en individuel vurdering af barnets tarv, at børn og deres forældre informeres korrekt om mulige bivirkninger ved medicinsk behandling og om ikke-medicinske alternativer, og at der ydes støtte til initiativer, der er rettet mod udviklingen af ikke-medicinske behandlinger for disse lidelser.

Unge helbred

31. Komitéen anbefaler, at deltagerstaten justerer sin lovgivning om abort på Færøerne efter lovgivningen i selve Danmark med henblik på at sikre lige adgang for piger til sikker og lovlig abort.

Ernæring

32. I lyset af rapporter, ifølge hvilke indbyggerne i visse små bygder og byer i Grønland lider af betydelig mangel på fødevarer mellem januar og maj, hvilket har en særligt negativ virkning på børn fra lavindkomstfamilier, anbefaler komitéen, at deltagerstaten tildeler tilstrækkelige ressourcer for at sikre, at alle områder i Grønland har tilstrækkelige forsyninger af sunde fødevarer, og yder passende hjælp til familier med lav indkomst for at sikre, at de kan give deres børn tilstrækkelig og sund mad. I den forbindelse anbefaler komitéen også, at deltagerstaten udvikler politikker for at sikre, at sunde fødevarer er tilgængelige og prismæssigt overkommelige i Grønland,

og styrker oplysningskampagner for at fremme fordelene ved sunde spisevaner for børn.

Stof- og alkoholmisbrug

33. Mens det bemærkes med tilfredshed, at alkoholforbruget blandt børn i Danmark er faldet, anbefaler komitéen, at deltagerstaten fortsat gør noget ved udbredelsen af brug af narkotika hos børn og unge med særlig vægt på situationen i Grønland, ved blandt andet at give børn og unge præcise og objektive oplysninger samt uddannelse i livsfærdigheder, i forhold til at forhindre misbrug (herunder tobak og alkohol) og udvikle tilgængelig og ungdomsvenlig behandling mod stofafhængighed og skadereduktionstilbud.

Levestandard

34. Mens det bemærkes med tilfredshed, at levestandarden i Danmark er relativt høj, og at antallet af børn i risiko for at ende i fattigdom eller social udelukkelse, er relativt lavt i sammenligning med andre europæiske lande, bemærker komitéen dog med bekymring, at:

(a) I 2016 afskaffede deltagerstaten fattigdomsgrænsen, der var blevet indført i 2013, og indførte også et kontanthjælpsloft og en regel, ifølge hvilken modtagere af kontanthjælp skulle dokumentere 225 timers arbejde inden for de seneste 12 måneder, og at den øgede fattigdom efter indførelsen af disse tiltag risikerer at særligt påvirke børn af ikke-vestlig oprindelse,

(b) Fattigdom blandt børn i Grønland og på Færøerne er stadig relativt høj.

35. Komitéen henleder deltagerstatens opmærksomhed på mål 1.3 i verdensmålene for bæredygtig udvikling om at indføre nationalt passende sociale beskyttelsessystemer og indsatser for alle og anbefaler, at deltagerstaten:

(a) Genindfører fattigdomsgrænsen fra 2013, afstår fra yderligere begrænsninger i sociale ydelser og tilfører tilstrækkelige sociale ydelser for at forhindre, at børn lever i fattigdom, med særlig fokus på børn med udenlandsk baggrund,

(b) Udvikler specifikke foranstaltninger til at reducere fattigdom for børn, der bor i Grønland, ved at tage hånd om den høje arbejdsløshed blandt familieforsørgere,

(c) Udfører specifikke foranstaltninger i forhold til reduktion af fattigdom for børn, der bor på Færøerne, med særlig fokus på familier med enlige forsørgere,

(d) Afholder målrettede konsultationer med familier, børn og civilsamfundets organisationer for børnerettigheder om emnet børnefattigdom med henblik på at styrke strategierne og foranstaltningerne til bekæmpelse af børnefattigdom.

G. Uddannelse, fritid og kulturelle aktiviteter (artikel 28-31)

Uddannelse, herunder erhvervsuddannelse og vejledning

36. Med henvisning til den generelle bemærkning nr. 1 (2001) om målene for uddannelse og mål 4.1 i verdensmålene for bæredygtig udvikling om at sikre alle piger og drenge gratis og rimelig grundskole og ungdomsuddannelse af en høj kvalitet, som fører til relevante og effektive læringsresultater, anbefaler komitéen, at deltagerstaten:

- (a) Sikrer, at børn, som er anbragt i alternativ pleje, har regelmæssig og tilstrækkelig adgang til uddannelse på samme niveau som jævnaldrende børn, der ikke er anbragt i alternativ pleje,
- (b) I betydeligt omfang øger antallet af kvalificerede lærere i små byer og bygder i Grønland,
- (c) Sørger for særlig undervisning af lærere for at øge støtten, der gives til børn med dansk som andetsprog,
- (d) I overensstemmelse med anbefalingerne fra FN's Kvindekomité (jf. CEDAW/C/DNK/CO/8, stk. 28) intensiverer sine bestræbelser rettet mod at sikre et varieret udbud af akademiske og faglige uddannelsesvalg for kvinder, mænd, piger og drenge.

Undervisning i menneskerettigheder

37. Mens det noteres, at undervisningen i menneskerettigheder i folkeskolen og på gymnasier blev styrket forbindelse med skolereformen i 2014, henleder komitéen deltagerstatens opmærksomhed på verdensprogrammet for undervisning i menneskerettigheder og anbefaler, at deltagerstaten yderligere intensiverer sine bestræbelser på at øge undervisning i menneskerettigheder på alle uddannelsesstrin i alle slags skoler og også styrker lærernes undervisning i denne henseende og undlader at vedtage de foreslåede ændringer til de Fælles Mål, der ville ændre undervisning i menneskerettigheder fra at være et obligatorisk læringsmål til et vejledende læringsmål. Komitéen anbefaler også, at deltagerstaten indfører obligatoriske elementer om konventionen i skolernes undervisningsplaner på alle uddannelsesstrin.

Hvile, fritid, rekreative og kulturelle samt kunstneriske aktiviteter

38. Komitéen henleder deltagerstatens opmærksomhed på sin generelle bemærkning nr. 17 (2013) om barnets ret til hvile, fritid, leg, rekreative aktiviteter, kulturliv og kunst og anbefaler, at deltagerstaten øger tilgængeligheden af sportsaktiviteter for børn i Grønland, sikrer at de nuværende aktivitetscentre har længere åbningstider, og at uddannelsen af personalet i aktivitetscentrene forbedres.

H. Særlige beskyttelsesforanstaltninger (artikel 22, 30, 32-33, 35-36, 37 stk. b-d, og 38-40)

Mindreårige asylansøgere og flygtningebørn

39. Komitéen hilser deltagerstatens integrationsindsats overfor flygtningebørn og deres familier velkommen og noterer sig udfordringerne forbundet med det høje antal børn, der er ankommet til deltagerstaten, og

antallet af imødekomne asylansøgninger. Den bemærker dog med dyb bekymring, at:

- (a) Asylansøgende familier med børn under visse omstændigheder kan frihedsberøves, mens de afventer udvisning,
- (b) Indsatsen for at identificere børn i sårbare situationer, hvis liv og sikkerhed kan være i fare, hvis de udvises, er utilstrækkelig,
- (c) På trods af Flygtningenævnets nylige tildeling af flygtningestatus i to sager på baggrund af risikoen for kvindelig omskæring, hvilket komitéen noterer med tilfredshed, er beskyttelsesforanstaltninger til at sikre identifikation af piger, der er udsat for denne risiko, utilstrækkelige,
- (d) Barnets tarv er ikke i tilstrækkelig grad vurderet, og taget hensyn til i udlændingesager,
- (e) Ledsagede børn høres for tiden ikke som led i asylproceduren,
- (f) Børn på 15 eller derover ikke har automatisk ret til familiesammenføring, og dermed vil deres forældre ikke få gavn af international beskyttelse i deltagerstaten, og retten til familiesammenføring udskydes også i tre år for personer med midlertidig subsidiær beskyttelse,
- (g) Børn og gravide kvinder, der ikke er registreret hos udlændingemyndighederne, har kun meget begrænset adgang til sundhedspleje ud over akut behandling,
- (h) Børn, hvis asylansøgning er blevet afvist, nyder ikke samme sociale beskyttelse som børn, der lovligt bor i deltagerstaten.

40. Komitéen opfordrer deltagerstaten til at:

- (a) Undlade at frihedsberøve asylsøgende børn og deres familier, der venter på at blive udvist,
- (b) Få ordninger på plads for at overvåge situationen for sårbare enkeltpersoner og grupper i modtagerlande efter udvisning, selv i tilfælde, hvor deres tilbagerejse skete frivilligt, og handle på rapporter om tortur og mishandling, herunder med henblik på at opdatere sin asylpolitik,
- (c) Træffe konkrete foranstaltninger og uddanne politi, socialarbejdere og personale på udlændingeområdet i at identificere ofre eller piger, der er i risiko for kvindelig omskæring, for at sikre, at de under ingen omstændigheder udsættes for refolement, og også oprette klagemuligheder, herunder i lufthavne, for piger, der frygter at blive ofre for omskæring,
- (d) Sikre, at barnets tarv er et primært hensyn i alle beslutninger og aftaler i udlændingesager,
- (e) Indføre samtaler med ledsagede børn i forbindelse med asylproceduren,
- (f) Tage alle nødvendige skridt for at sikre princippet om familiens enhed for børn, der har behov for international beskyttelse, ved blandt andet at hæve

aldersgrænsen for børn med ret til familiesammenføring fra 15 til 18 år, ophæve bestemmelsen i udlændingeloven, ifølge hvilken personer med midlertidig beskyttelsesstatus ikke kan få familiesammenføring inden for de første tre år, og sørge for effektiv adgang til ambassader og konsulater,

(g) Øge kapaciteten og antallet af medarbejdere, der er specialiserede i områder, som påvirker børn med psykiske problemer, for at sikre, at asylansøgende børn og flygtningebørn tilbydes fuld og tilstrækkelig støtte og behandling af traumer og andre psykiske problemer, som de måtte opleve,

(h) Give fuld adgang til sundhedspleje ud over akut behandling til uregistrerede børn og uregistrerede gravide kvinder,

(i) Sikre lige adgang til social beskyttelse for børn, hvis ansøgninger om asyl er blevet afvist.

Uledsagede børn

41. Komitéen bemærker med bekymring, at:

(a) Uledsagede børn kan under visse omstændigheder frihedsberøves, mens de venter på udvisning, og at de fra 17-års-alderen ikke anbringes på særlige børneasylcentre, men i centre for voksne. Uledsagede søskende indkvarteres efter deres alder og kan således blive adskilt,

(b) Mellem 2014 og 2016 er et stigende antal uledsagede børn forsvundet fra asylcentre og kan således være blevet ofre for menneskehandel med henblik på seksuel udnyttelse,

(c) Uledsagede børn, der ikke findes modne nok til at gennemgå asylproceduren, får ikke behandlet deres ansøgninger, før de anses for at være tilstrækkeligt modne.

42. Komitéen anbefaler, at deltagerstaten:

(a) Sikrer, at børn under ingen omstændigheder frihedsberøves, tilstræber at indkvartere børn på børnevenlige opholdssteder, der hører under de sociale myndigheder, i stedet for indkvartering på asylcentre og i mellemtiden sikrer, at alle uledsagede børn indkvarteres på særlige asylcentre for børn, og at søskende ikke adskilles,

(b) Opretter alle nødvendige sikkerhedsforanstaltninger, herunder tilstrækkeligt med opsynspersonale, som er klar over antal og navne på uledsagede børn på asylcentrene, for at sikre, at uledsagede børn ikke forsvinder fra disse centre. Deltagerstaten bør øge sin indsats i forhold til at søge efter børn, der allerede er blevet væk fra asylcentrene, yde dem tilstrækkelig beskyttelse og sikre, at gerningsmændene retsforfølges og straffes på fyldestgørende vis,

(c) Sikrer, at asylansøgninger fra børn, som ikke anses for at være tilstrækkeligt modne til at gennemgå en asylsagsbehandling, behandles hurtigt ved at placere den største del af bevisbyrden hos udlændingemyndighederne.

Handel, menneskehandel og bortførelse

43. Det påskønnes, at deltagerstaten har gjort en stor indsats for effektivt at bekæmpe handel med børn, herunder ved hjælp af den ressourcemæssigt velunderstøttede handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel, som blev iværksat i 2015, men komitéen opfordrer dog indtrængende til, at deltagerstaten inden for sit eget territorium tager effektive skridt til beskyttelse af børns rettigheder, herunder i særdeleshed uledsagede børn, for at sikre, at børnene ikke bliver ofre for menneskehandel. Komitéen opfordrer derfor deltagerstaten indtrængende til at:

- (a) Fortsætte indsatsen med at etablere tilstrækkelige og koordinerede procedurer til identifikation og beskyttelse af børn, der er ofre for menneskehandel, mindske bureaukrati, samt sikre en systematisk og rettidig udveksling af oplysninger mellem relevante myndigheder, ligesom evnen til at identificere børn, der er ofre for menneskehandel, skal styrkes hos politibetjente, grænsevagter, medarbejdere fra arbejdstilsynet og socialrådgivere,
- (b) Sikre, at handlede børn under ingen omstændigheder behandles som lovovertrædere, herunder af udlændingeretten, at børnene tilbydes gratis juridisk bistand og støtte fra børnepsykologer og socialrådgivere, herunder ved hjælp af tilstrækkelige menneskelige, tekniske og økonomiske ressourcer, og sikre, at alle børn har adgang til klagemuligheder, der tager højde for alder og køn samt adgang til tilstrækkelige og ikke-diskriminerende procedurer til ansøgning om erstatning og godtgørelse, passende ikke-diskriminerende procedurer til ansøgning om erstatning og genoprejsning,
- (c) Sikre, at børn, der ikke kan blive garanteret vidnebeskyttelse ved en frivillig tilbagevenden til hjemlandet, i stedet bliver garanteret en ret til at opholde sig i Danmark og modtage beskyttelse. Adgang til logi og en midlertidig opholdstilladelse til børn, der er ofre for menneskehandel, bør meddeles under en efterforskning ved blandt andet at udvide anvendelsen af ændringen af udlændingeloven fra 2013, der tillader udstedelse af sådanne tilladelser til ofre for menneskehandel, som ikke har lovligt ophold, men som samarbejder med myndighederne, og som udvider 120-dages restitution- og refleksionsperioden forud for hjemsendelse.

Administration af retshåndhævelse over for børn og unge

44. Idet det med tilfredshed bemærkes, at andelen af børn i konflikt med loven er faldet, og idet man hilser indsatsen velkommen, som deltagerstaten har foretaget sig i forhold til at forebygge ungdomskriminalitet, herunder de initiativer rettet mod at styrke ungdommens modstandskraft over for ekstremisme, som er indeholdt i den nationale handlingsplan om forebyggelse og bekæmpelse af radikaliserings og ekstremisme fra oktober 2016, opfordrer komitéen med henvisning til sin generelle bemærkning nr. 10 (2007) om børns rettigheder i forbindelse med retshåndhævelse over for børn og unge deltagerstaten til at bringe sit ungdomsretsplejesystem i overensstemmelse med konventionen og andre relevante standarder. Komitéen opfordrer især deltagerstaten til, at:

- (a) Hurtigt vedtage og indføre det system, der fokuserer på forebyggelse af ungdomskriminalitet, som deltagerstaten p.t. overvejer at indføre (jf. CRC/C/DNK/Q/5/Add. 1, stk. 61), og deri fuldt integrere De Forenede

Nationers retningslinjer for forebyggelse af ungdomskriminalitet (Riyadh-retningslinjerne) vedtaget af Generalforsamlingen i dens resolution 45/112 den 14. december 1990,

- (b) Lægge vægt på forebyggelsespolitikker, som fremmer en vellykket socialisering og integration af alle børn, især gennem familien, lokalsamfundet, grupper af unge, skoler, erhvervsuddannelse og arbejdslivet samt via frivillige organisationer,
- (c) I lyset af den nuværende mangel på ungdomsdomstole, hurtigt oprette specialiserede ungdomsdomstole og -procedurer med tilstrækkelige menneskelige, tekniske og økonomiske ressourcer, udpege specialiserede dommere til børn og sikre, at disse dommere modtager passende uddannelse og oplæring,
- (d) Fremme udenretslige foranstaltninger i tilfælde, hvor børn er anklaget for strafbare forhold, såsom afledning, prøvetid, mægling, rådgivning og samfundstjeneste, og, hvor det er muligt, anvende alternative foranstaltninger ved idømmelsen af straf, sørge for at frihedsberøvelse anvendes som en sidste udvej og i den kortest mulige tidsperiode, og at frihedsberøvelsen gennemgås med regelmæssige mellemrum med henblik på dens ophævelse,
- (e) Tage de nødvendige skridt til at nedsætte den maksimale fængselsstraf for børn,
- (f) På baggrund af retsplejeloven, der på nuværende tidspunkt tillader varetægtsfængsling af børn mellem 15 og 17 år forud for retssagen i indtil otte måneder, og længere tid under ganske særlige omstændigheder, foretage lovændringer for at sikre, at denne varetægt kun anvendes som en sidste udvej og i den kortest mulige tid, og ikke mere end seks måneder, og at varetægtsfængslingen gennemgås med regelmæssige mellemrum med henblik på dens ophævelse,
- (g) I lyset af de overvældende beviser for, at anbringelse af børn i fængsler eller arresthuse for voksne bringer deres basale sikkerhed, velbefindende, fremtidige mulighed for at holde sig ude af kriminalitet og til at blive reintegreret i fare, ændre paragraf 78, stk. 2, i straffuldbyrdelsesloven med henblik på, at børn ikke anbringes i fængsel sammen med voksne.

Opfølgning på komitéens tidligere konkluderende bemærkninger og anbefalinger til den valgfrie protokol vedrørende salg af børn, børneprostitution og børnepornografi.

45. Mens deltagerstatens indsats for at gennemføre komitéens anbefalinger fra 2006 til deltagerstatens første rapport i henhold til den valgfrie protokol om salg af børn, børneprostitution og børnepornografi (CRC/C/OPSC/DNK/CO/1) noteres med tilfredshed, anbefaler komitéen, at deltagerstaten:

- (a) Sikrer hurtig implementering af den valgfrie protokol på Færøerne og i Grønland og fremlægger konkrete oplysninger om fremskridt i sin næste periodiske rapport,
- (b) Styrker koordineringen på centralt og lokalt niveau og opretter

overvågningsordninger til brug for den periodiske vurdering,

(c) Øger ressourcerne, der er afsat til opmærksomhedsskabende kampagner, og udvikler uddannelsesmateriale og kurser til relevante fagfolk,

(d) Øger sin indsats for at bekæmpe udnyttelse af børn i relation til rejser og turisme,

Opfølgning på komitéens tidligere konkluderende bemærkninger og anbefalinger om den valgfrie protokol til konventionen om inddragelse af børn i væbnede konflikter

46. Mens deltagerstatens indsats for at gennemføre komitéens anbefalinger fra 2006 om deltagerstatens første rapport i henhold til den valgfrie protokol til konventionen om inddragelse af børn i væbnede konflikter (jf. CRC/C/OPAC/DNK/CO/1) bemærkes med tilfredshed, anbefaler komitéen, at deltagerstaten:

(a) Yder bistand til fysisk og psykisk helbredelse og social reintegration af børn, der måtte have været inddraget i væbnet konflikt i udlandet,

(b) Fortsat udvikler løbende og systematisk uddannelse og oplæring i bestemmelserne i den valgfrie protokol for alle relevante faggrupper, især militærpersonale og fredsbevarende styrker.

I. Ratifikation af internationale menneskerettighedsinstrumenter

47. Komitéen anbefaler, at deltagerstaten med henblik på at yderligere styrke beskyttelsen af børns rettigheder, overvejer at ratificere de følgende centrale menneskerettighedsinstrumenter, hvori deltagerstaten endnu ikke er part:

(a) Den internationale konvention om beskyttelse af alle personer mod tvungen forsvinding,

(b) Den internationale konvention om beskyttelse af vandrende arbejdstagere og deres familiemedlemmers rettigheder.

J. Samarbejde med regionale organer

48. Komitéen anbefaler, at deltagerstaten samarbejder med Europarådet om implementeringen af konventionen og andre menneskerettighedsinstrumenter, både i deltagerstaten og i andre medlemsstater af Europarådet.

IV. Implementering og rapportering

A. Opfølgning og formidling

49. Komitéen anbefaler, at deltagerstaten tager alle passende skridt til at sikre, at anbefalingerne i disse konkluderende bemærkninger implementeres fuldt ud. Komitéen anbefaler ligeledes, at den femte periodiske beretning, de skriftlige svar på de fremsatte spørgsmål og disse konkluderende bemærkninger gøres bredt tilgængelige på deltagerstatens sprog.

B. Næste beretning

50. Komitéen anmoder deltagerstaten om at fremsende sin samlede sjette og syvende periodiske beretning senest den 17. august 2023, og om at inkludere oplysninger om opfølgninger på disse konkluderende bemærkninger. Beretningen bør overholde komitéens harmoniserede traktatspecifikke retningslinjer for beretninger vedtaget den 31. januar 2014 (CRC/C/58/Rev. 3), og den bør ikke fylde mere end 21.200 ord (se Generalforsamlingens beslutning 68/268, stk. 16). Hvis en beretning, som overskrider den fastsatte grænse for antal ord, fremsendes, anmodes deltagerstaten om at forkorte beretningen i overensstemmelse med ovennævnte beslutning. Hvis deltagerstaten ikke kan gennemgå og genfremsende beretningen, kan en oversættelse deraf med henblik på overvejelse i traktatens organ ikke garanteres.

51. Komitéen opfordrer også deltagerstaten til at fremsende et opdateret common core document, der ikke overskrider 42.400 ord, i overensstemmelse med kravene til common core document, beskrevet i de harmoniserede retningslinjer om rapportering i henhold til de internationale menneskerettighedstraktater, herunder retningslinjer for et common core document og traktatspecifikke dokumenter (jf. HRI/GEN/2/Rev. 6, kapitel 1) og afsnit 16 i Generalforsamlingens resolution 68/268.
